

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

מד.

עין משפט גזר מצוה

א קא מיי פ"ח מהלכות
 יוסם הלכה י סמג עשין
 נ טור ש"ע א"ע ק"ר קפא
 סעף ג:
 קא ב מיי פ"ד ע"ג הלכה
 א סמג עשין גג
 טו"ש"ע א"ע סמג קסו
 סעף א:
 קב ג מיי פ"ד מהלכות
 אשוחם הלכה א סמג
 עשין מה ולחין פ"א טור
 ש"ע א"ע סמג ע"ג סעף א:
 קב ד מיי פ"ח מהלכות
 יוסם הלכה ט:

תוספות ושינוים

בי איכא תריה לא מתקיים
 מצות יוסם. ו"ת א"ר א"ר
 אפטר לומר כן הלא אמרינן
 בית אחד הוא בונה ואינו
 בונה שני בתים אם כן
 הו' מצות יוסם א"ר שני
 בתים שמיים האחת ו"ל
 לדימה הלא בית אחד הוא
 בונה בירוש' כי לכה אלא
 בית א' או הו' בונה
 אכל אינו בונה כלל בשני
 בתים: (א) (א) (א) (א)
 י"ג כגון שנייה הערוה
 ולמ"ד נשאין הראשונים
 מפילין (לעיל י"ג). דאסורה
 לשמיען ומומרת לוי: א"א
 א"ר אמרת לא איירי זה
 מ"ל ומודים. ו"ע"ג דכפרין
 האשה עפ"ה (דף ע"ח)
 קאמר ומודים. ו"ת
 דלא איירי זה שמי
 הלא כיון דלא שמעינן
 שום הודו לא י"ל למי
 ומודים האילו ולא איירי
 זה אכל התם שמעינן
 מדו: בית חלוץ הנעל
 הכמוץ קולו זמון. ו"ת
 לא סבר כמו הו' הו'
 לעיל (דף מ"ח) דמנייה
 המשנה דלימא אכל המגור
 ונפיק גרמין גמתי' וכו'
 ועיני ככלהו בנחות חלוצה
 ובאחות גרושה (פסולה)
 דהרי זו פטורה: הברוב
 קולו ביתו. ו"ת א"ר לבי
 עקיבא אם בא עליה
 כיון חייב מן המורה וגם
 נפקא לן מואשה לרבות
 חלוצה (לעיל כ"ד). והו' א'
 דקאמרין בבלו הן הלוין
 וקאמרין חלוצה ומלוה
 לכהן הדיוט היינו כ"ר"ע
 לרבינן לא לקי חלוצה
 דק"ר דהא דכתיב ואשה
 לא היו אלא אסמכתא
 בעלמא לא נמי שפיר אחיה
 אילצה דרבינן ואב גרושה
 נקט חלוצה א"ר מדרבנן
 נפרש לולין ר"ל מדרבנן
 מנת מדרות: הבל מודים
 מחזיר גרושה. י"ע אמאי
 נקט מחזיר גרושהו טפי
 מאיך חייב לאוין נראה
 משום דפ"ד דאין הולד
 פגום משום דכתיב (דברים
 כ"ד) הלא מועדה דשמע
 ואין בניה מועדין קמ"ל:
 דהולד פגום וינמא דהיא
 מועדה אכל אין נראה

אפילו מוך שלשים שרי כדמוכח בעובדא ס' דר' יוסף דמשמע א"ע"פ
 שאין לו זנים כלל אין מותר לבעול עד לאחר שלשים ושמו' מילתא
 דפסיקא לתרווייהו נקט ולעולם באין לו זנים שרי אפילו מוך שלשים
 ולר"י נראה באין לו זנים כלל אסור אפילו לנכות מוך שלשים כיון
 דאינו יכול לבעול עד לאחר שלשים

ואתי שפיר דנקט בנמ"ד שמחות לישא
 משום דאין לו זנים נקטיה דאפילו
 לישא אסור והר"ר יוסף אומר דהא
 דאסרינן בית השמחה היינו דוקא
 שמחה של רשות דאמרין בנסכת
 שמחות (פ"ט) על כל המתים אסור
 לילך לבית השמחה עד שלשים יום ועל
 אציו ועל אמו שנים עשר חדש א"כ
 הימה כעודה של מלוה דאפשר ללא
 שרי כעודה של מלוה אלא אחר
 שלשים וקא' אציו ואמו אך קמ"ת
 משמע דשרי אפילו מוך שלשים:
וְנִיבִיבם א"ר ונחלוץ א"ר אמר
 קרא אם לא יחפוי בו'.

אית ספרים (י) דגרסי מקמי הכי
 ונחלוץ לחדא ויביבם לחדא אמר קרא
 אשר לא יבנה את בית אחד הוא בונה
 יבנה ונראה ל"ג (ט) דלא כר"י קרא
 להכי דכיון דחלוץ לחדא א"ר לייבם
 שניה כיון דאין עולה לחליצה כדאמר
 לעיל דאינו חולץ שני בתים ועוד
 דאינו חולץ לשני בתים משמע
 דהשניה מותרת לשוק בולא כלום וקרא
 דלא יבנה אייתר כדדרשין פ"ק
 (לעיל דף י' ע"ג) למתן חלוצה מכתת
 ללאו: **כִּי שְׂאִינוּ עוֹדָה בּוֹ'.** ו"ת

והרי חרש ומרשע דאינו עולים לחליצה
 ועולים לייבום כדאמר בפרק חרש
 (לקמן דף ק"ב): יש לומר דהתם בני
 חלוצה נינהו אלא דפומייהו הו' דגרה
 להו: **וְעוֹדָה** לית מקלמו כ"ה דאי
 שמה יאמרן בית מקלמו כ"ה דאי
 מדאורייתא מייבם לחדא וחלוץ לחדא
 משום גזרה לא ניח: **כִּי אִיבָא תְּרֵיתִי**
אֵם תְּתַקֵּים מְצוֹת יְבוּם. תימה דאי"כ

למה לי קרא דאין חולץ לשני בתים:
אֵם מָה לָא אִיצְטְרִיךְ סָד"א עֵרוּה
אִבְרָא קִימָא. הקשה
 הר"ר יו"ע צ"ר יתקן אכתי כרת כרה
 היכי משמחה לה שריה כרת ערוה
 אינה יכולה לינשא לחמוי השני דאסורה
 לו מדאורייתא דגזי ידיה ערוה לאו
 אצרא קיימא ו"ל דמשמחה לה כגון
 שהערוה היא מחייבי עשה או ל"ת
 ועשה לכל החוין ללאו בת יוסם היא
 א' תנא בשמעון התיבני. תימה
 דסתם ואח"כ ממלוקת היא דכהאי

גוונא פריך בפרק יש נוחלין (ב"ב דף
 קכ"ג) וכי תאמר סתם לן תנא כרבי
 יוחנן א"ר ברקא סתם ואח"כ ממלוקת
 היא ו"ל דנהי דאין חשיב סתם מ"מ
 חשיב כרביס לגזי יתקן כדפרישית
 לעיל וצ"פ יש נוחלין סמין אקושי'
 אחריתי דקאמר ועוד מאי אלא:
אם כן אשמעינן שאר חייבי בריתות.
 אכתי ה"מ למיפך תנינא דסתם
 לן תנא כווניה בקדושיין בפרק האומר

דף טו:) כל מקום שאין קדושיין כו' ואיזה זה הבא על אחת מכל העריות: **הַבֵּרֶךְ** מודים במחזיר גרושתו. לרבותא נקט מחזיר
 גרושתו טפי משאר חייבי לאוין דלף על גב דכתיב היא תועבה ואין צניה תועבין פגום מיהא הוי:
 (דף טו:)

היפה אחס כשרה. לכהונה ואחת פסולה כגון שנתגרשה מאיש אחר:
אם בא יבם לחלוץ חולץ לפסולה. ולא יפסול את הכשרה לכהונה
 דלא ישפוך אדם מי בורו ואחרים כריכים להם א"ע"ג. דהוא אין כר"י
 להם: **גַּבְ' אִרְעֵפָה אַחִין סָד"ר.** כיון דלא הו' אלא ד' וכו'ן ממו

כדקתני ממו מאן מייבם: **ושבקינן**
ליה. בתמייה ובמה זכרנו כולן:
דאפשר ליה. שעשיר הוא ויכול לזונן:
עונה כהנה. עונה של מ"ח מערב
 שבת לערב שבת וזהו אשר פריו ימן
 צעמו' בכתובות (דף ס"ג) דמטי לכל
 חדא עונה כהנה: **וויבם לחדא.**
 כריכא והדר נחלוץ לחדא: **כל שאינה**
עולה. לבית דין לייבום שאינה זקוקה
 להתייבם דרמננא פטורה דכתיב את
 בית אחיו בית אחד הוא בונה ולא שני
 בתים אינו עולה לחליצה: **אלמה לא.**
 כדאמר ר"י שתי בתים צעלמא
 פטורה מי לא איצטרך למימר כרת
 ערוה והא איצטרך סד"א ערוה
 אצרא קיימא ולא רמיא קמיה והיא

לה כרת בית אחד ותתייבם קמ"ל: **כאן**
סנה רבי. צמשה זו למדנו רבי לא
 ישפוך כו': **בתנ"י המחזיר**
גרושהו. משנישאת: **והנושא את חלוצהו.**
 דקיימא עליו בלאו דשזב לא יבנה:
והנושא את קרובה חלוצהו. לקמן צני
 לן בגמרא הא קרובה חלוצהו לאו
 דאורייתא היא: **ויולא והולד ממזר.**
 דכבר ר"ע יש ממזר מחייבי לאוין:

קרובה גרושהו. דגרשהו כחשמו
 ואחותה או אחיה חייבי כריתות נינהו
 לגביה: **גַּבְ' אִימָא קְרוֹבָה גְרוֹשָׁתוּ.**
 ורבינן אמחזיר גרושהו ונושא חלוצהו
 פליגי: **ודלמה הא קמ"ל דש ממזר**
מחייבי כריתות. וה"ק א"ע"ג דפליגי
 רבנן בחייבי לאוין מודים הם בחייבי
 כריתות שהולד ממזר: **ודלמה לעולם**
לא איירי זה. ודקאמרן לאשמעינן
 שאר חייבי כריתות: **אייתי דסנא**
ישא מחזיר גרושהו ונושא חלוצהו
וקרובה חלוצהו. ופליגי רבנן עליה

תנא נמי ומודים בקרובה גרושהו (י)
 אכל קרובה חלוצהו ה"ז דלר"ע הוי
 ממזר: **ספסוז קראו ציטון.** וליה ליה
 סתמא דמתני' ברש פתקין (ס"ה). דקתי
 החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה
 ומת חוללת דלר"ע פטורה לגמרי:
 שהולד

חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש ו"כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי
 תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו הכי נמי מסתברא
 דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא
 איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים ודלמא
 הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי בריתות הא קתני לה לקמן "איזהו ממזר
 כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע" ר"ש התיבני אומר כל שחייבין עליו
 כרת בידי שמים והלכה כדבריו ודלמא קסתים לן תנא "כר"ש התיבני א"כ
 ליתני שאר חייבי בריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה [ודלמא]
 לעולם לא איירי בה ואידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו
 תני נמי קרובת גרושתו אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר'
 חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב
 קראו ביתו אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו

שהולד
 חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש ו"כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי
 תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו הכי נמי מסתברא
 דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא
 איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים ודלמא
 הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי בריתות הא קתני לה לקמן "איזהו ממזר
 כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע" ר"ש התיבני אומר כל שחייבין עליו
 כרת בידי שמים והלכה כדבריו ודלמא קסתים לן תנא "כר"ש התיבני א"כ
 ליתני שאר חייבי בריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה [ודלמא]
 לעולם לא איירי בה ואידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו
 תני נמי קרובת גרושתו אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר'
 חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב
 קראו ביתו אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו

שהולד
 חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש ו"כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי
 תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו הכי נמי מסתברא
 דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא
 איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים ודלמא
 הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי בריתות הא קתני לה לקמן "איזהו ממזר
 כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע" ר"ש התיבני אומר כל שחייבין עליו
 כרת בידי שמים והלכה כדבריו ודלמא קסתים לן תנא "כר"ש התיבני א"כ
 ליתני שאר חייבי בריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה [ודלמא]
 לעולם לא איירי בה ואידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו
 תני נמי קרובת גרושתו אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר'
 חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב
 קראו ביתו אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו

שהולד
 חלוצתו הולד ממזר והאמר ריש לקיש ו"כאן שנה רבי אחות גרושה מדברי
 תורה אחות חלוצה מדברי סופרים תני קרובת גרושתו הכי נמי מסתברא
 דקתני סיפא ומודים בנושא קרובת גרושתו שהולד ממזר אי אמרת בשלמא
 איירי בה היינו דקתני ומודים אלא אי אמרת לא איירי בה מאי ומודים ודלמא
 הא קא משמע לן דיש ממזר מחייבי בריתות הא קתני לה לקמן "איזהו ממזר
 כל שאר בשר שהוא בלא יבא דברי ר"ע" ר"ש התיבני אומר כל שחייבין עליו
 כרת בידי שמים והלכה כדבריו ודלמא קסתים לן תנא "כר"ש התיבני א"כ
 ליתני שאר חייבי בריתות קרובת גרושתו למה לי אלא ש"מ איירי בה [ודלמא]
 לעולם לא איירי בה ואידי דתנא מחזיר גרושתו ונושא חלוצתו וקרובת חלוצתו
 תני נמי קרובת גרושתו אלא קרובת חלוצתו לרבי עקיבא הוי ממזר אמר ר'
 חייא בר אבא א"ר יוחנן היינו טעמא דר"ע דאמר קרא בית חלוץ הנעל הכתוב
 קראו ביתו אמר רב יוסף אמר ר"ש ב"ר הכל מודים במחזיר גרושתו

(א) לעיל י"א: (ב) לעיל י"א:
 ק"ר: (א) [לעיל כ' ע"ג],
 (ד) [לעיל לא:]: (ה) לעיל
 י"א: (ו) לקמן ג"ג: (ז) לעיל
 מ"ו: (ח) ו"ש"ג (י) לקמן מ"ו.
 (י"א) ו"ש"ג (י"ב) לעיל
 (י"ג) לעיל לעיל
 (י"ד) [לעיל א:]: (י"ה) [לעיל א:]:
 (י"ו) [לעיל א:]: (י"ז) [לעיל א:]:
 (י"ח) [לעיל א:]: (י"ט) [לעיל א:]:

תורה אור השלם

1. וְקָרָא לו זְקֵנִי עֵירוּ ודברו אליו וְגַמְדוּ וְאָמְרוּ לא תִּפְתָּחֵנּוּ לְקַחְתָּהּ: דברים כ ה
2. וְנִגְשָׁה יְבִמְתּוֹ אֵלָיו לענין הַקְּרִיבִים וְהַלְוִיָּה נִעְלָמוּ מִעַל רִגְלוֹ וְהָיָה בְּפִנְיָ וְעָנְתָה וְאָמְרָה כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אִמּוֹ: דברים כ ה
3. וְנִקְרָא שְׂמוֹ בִּישְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַעֲבֹל: דברים כ ה
4. וְאִם לֹא יִחְפֹּץ הָאִישׁ לְקַחְתָּ אֶת יְבִמְתּוֹ וְעָלְתָה אֵלָיו וְהִקְרִיבִים וְאָמְרָה מֵאֵן יִבְמִי לְקַחְתָּ לְאִחִיו יִשְׂמַח בִּישְׂרָאֵל אֶת אֲבֵה יְבִמִּים: דברים כ ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואל תכניס קטטה
 בכנין: (ב) שם ואין חולץ
 צ' בתים ונחלוץ לחדא
 ויביבם לחדא אמר קרא
 אשר לא יבנה כיון
 שלא בנה שוב לא יבנה
 ויביבם לחדא ונחלוץ לחדא:
 (ג) רש"י ד"ה אידי דפליגי
 וכו' כקריבום גרושהו סד"א
 ואח"כ מ"ה אלא קרובה
 חלוצהו: (ד) תוס' פ"ה
 ויביבם וכו' (ה) ד"ה
 ר"ב ע"ל דף ע"ג בתוס'
 ד"ה א"ר ל"ג:
 ליה דלא כר"י:

מוסף רש"י

כל העולה ליבום. לוקח
 יוסם. עולה חלוצה.
 לוקח חלוצה (ע"ל ג').
 אינה עולה. השערה לפני
 חוקים לחלוצה (ע"ל טו).
 מקצתו בני ומקצתו
 חלוץ. ואינו למימר צ"ל
 ינימות החלות מית אחד
 חלץ מחייבתו ואחרת
 חלוצה (ע"ל כ"ג). כאן
 שנה רבי. צמשה זו
 דקתני חולץ לפסולה למיני
 רבי לא ישפוך אדם
 מי בורו. אף על פי
 שאינו כיון להס. ואחרים
 צריכים להם. כגון הלא
 מוכין דיכול לחלוץ לפסולה
 ותפטר הכשרה לא יחלוץ
 לכשרה ויפסולה לכשרה
 (וע"ל א'). כאן שנה.
 רבי. צמשה זו למיני
 רבי (ע"ל טו) ממשה זו
 א"ל למיני. אחות גרושה
 מדברי תורה. יוסף ערוה
 מן המורה. אכל אחין
 חלוצה אינה אלא מדברי
 סופרים (קדושין חג). כל
 שאר בשר שהוא בלא
 יבא. א"ע"פ שאינו אלא
 בלא הולד ממזר (קדושין
 טו) כל קרובה שהיא בלא
 ואפילו אין בה כרם. כגון
 טוסטא אציו וכ"י יסורה דהיא בלא
 יבנה קאי. וממנת קרובה דאציו כגון
 נוסא חלוצהו דהוי בלא יבנה. והוי
 לאו דקריבא בלא כרת (לקמן טו).
 כל שחייבין עליו כרת בידי שמים.
 על אחת ביאה (קדושין טו).
 בלא נוסא חלוצהו לא הוי ממזר (טו).